

قصه‌های خواندنی سینما ایران در تیرماه

جالبتر از همه اطهار نظر هاشم سبوکی تهیه‌کننده فیلم مازال است که در مورد برخورد تلویزیون در عدم پخش تیزر در این فیلم عقیده دارد: «صداوسیما اکنون کاری می‌کند که فیلم‌هایی که در داخل ایران و پراساس خواباط و قوانین جمهوری اسلامی ساخته شده‌اند و پروانه نمایش می‌گیرند، اپوزیسیون قلمداد شوند. من تمام معنی ام را در خارج از کشور انجام دادم که مازال جزو فیلم‌های اپوزیسیون نباشد اما با عملکرد صداوسیما، این فیلم ناخودآگاه در خارج از کشور به طرف اپوزیسیون کشیده شد».

در در خواستی غیرمنطقی گفته‌اند تنها به فیلم‌هایی اجازه پخش تیزر می‌دهند که ابتداء سخنه ویدیویی فیلم را دیده و کیفیت و اصول اخلاقی آن را محک بزنند که این امر را توجه به بازار بی‌در و پیکر تکثیر غیرقانونی نوارهای ویدیویی، ریسک خطرناکی برای تهیه کننده فیلم است.

دانسان، آنچه شکل و شمایل جالبی گرفت که تیزر یکی دو فیلم بر روی پرده، از شبکه NITV پخش شد و بالا فاصله عکس العمل تلویزیون را بدنبال داشت. از آن سو تهیه‌کننده‌گان آخر بازی و مازال و کارگردان این دو فیلم در حملاتی شدید، تلویزیون را به عدم همکاری با سینما متهم کردند. از سوی دیگر عدم پخش تیزر فیلم آب و آتش ضریبه جبران ناذیری به فروش این فیلم زد. این در حالی است که یک سال پیش این مشکل محور جلسه‌ای میان عطاالله مهاجرانی و علی لاریجانی بود و پس از آن اعلام شد صداوسیما همکاری لازم را با سینما ایران انجام می‌دهد که چنین نشد.

در تیرماه امسال، اگر از رونق چندانی در گیشه سینماهای تهران خبری نبود اما سینمای ایران یکی از پر نلاطم ترین ایام خود را از باب جنجال، خبر و هیاهو گذراند. نگاهی داریم به شماری از این اتفاقات ریز و درشت سینمایی در اویین ماه تابستان.

داستان تیزر، صداوسیما و اپوزیسیون

ماجرای عدم زیر بار رفقن صداوسیما برای پخش تیزر، از داستان‌های جالب ماه گذشته بود. منتقدان صداوسیما عقیده دارند فیلمی که از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (یعنی رسمی ترین متول فرهنگ کشور) پروانه نمایش گرفته باید از امکانات عمومی تلویزیون برای پخش تیزر و تبلیغات برخوردار باشد. اما صداوسیما همچنان بر موضع قبلی خود پای فشاری می‌کند و می‌گوید تهرا اجازه پخش تیزر به فیلم‌های را می‌دهد که با اصول اخلاقی و ارزش‌های تعیین شده در صداوسیما منطبق باشد. آن‌ها حتی

پژوهشکار علوم انسانی و مطالعات فرنگی

جایزه‌ای که به دلمان نشست

شهر غایب است، دوست دارم بیاندیشم که زیرپوست شهر جایزه ویژه هیأت داوران جشنواره مسکو، خوشایندترین اتفاق سینمایی تیرماه بود. این را از آن جهت نمی‌گوییم که فیلم را دوست دارم، نه! همان‌طور که جای دیگری نیز نوشته‌ام عمیقاً آعقداد دارم زیرپوست شهر حاوی نگاهی ساده‌اندیشانه (و شاید فرصت‌طلبانه) به تناقضات و چالش‌های جامعه امروز ایرانی است. اما هر چه بود زیرپوست شهر برای جلب توجه مخاطب خارجی و جشنواره‌های جهانی ساخته نشده بود. مخاطب زیرپوست شهر، تماشاگران ایرانی هستند. تهرانی‌ها، مشهدی‌ها و شیرازی‌ها. آن روش‌نفر نمایی دل‌آزار و مستظاهرانه مرسم در فیلم‌های جشنواره‌ای ایرانی در زیرپوست

جایزه فیلم زیرپوست شهر از جشنواره مسکو، خوشایندترین اتفاق سینمایی تیرماه بود. این را از آن جهت نمی‌گوییم که فیلم را دوست دارم، نه! همان‌طور که جای دیگری نیز نوشته‌ام عمیقاً آعقداد دارم زیرپوست شهر حاوی نگاهی ساده‌اندیشانه (و شاید فرصت‌طلبانه) به تناقضات و چالش‌های جامعه امروز ایرانی است. اما هر چه بود زیرپوست شهر برای جلب توجه مخاطب خارجی و جشنواره‌های جهانی ساخته نشده بود. مخاطب زیرپوست شهر، تماشاگران ایرانی هستند. تهرانی‌ها، مشهدی‌ها و شیرازی‌ها. آن روش‌نفر نمایی دل‌آزار و مستظاهرانه مرسم در فیلم‌های جشنواره‌ای ایرانی در زیرپوست

دور جدید ساختگیری‌های ارشاد

از قرار معلوم پروانه نمایش دو فیلم رنگ شب و ابی با مشکل رو به رو شده است. اداره نظارت و ارزشیابی اعلام کرد پروانه نمایش فیلم رنگ شب رد شده است. به این ترتیب، فیلم محمدعلی سجادی که در بخش مسابقه جشنواره فیلم فجر نیز پخش شد، فعلاً و علی‌رغم تمام اصلاحیه‌هایی که او بر فیلم خود زده است امکان نمایش ندارد.

محمدعلی سجادی کارگردان فیلم می‌گوید: «موضوع فیلم مربوط به قتل های زنجیره‌ای زنان خیابانی است و برای اولین بار در تاریخ سینمای بعد از انقلاب، نگاهی بی‌پاکانه به این موضوع دارد.» او در مورد

عدم صدور مجوز نمایش فیلم می‌گوید: «ایرادهای دوستان کلی و مربوط به مضمون فیلم است و به صحنه خاصی اشاره نمی‌کند.»

از سوی دیگر داریوش باباییان تهیه‌کننده فیلم عقیده دارد که مشکل مسؤولان با یکی دو صحنه از فیلم است، اما حذف این صحنه‌ها، بافت فیلم را به هم می‌ریزد. (در مینی اثنا خبر امد که هذن‌همین زن خیابانی در مشهد به قتل رسید)

اما این داستان درباره آخرین فیلم ایرج قادری، شهرت نیز آمده دارد. داستان فیلم که حول ماجراهی لاقح مصنوعی دور می‌زند با مخالفت ارشاد رو به رو شده است. جالب آنکه روایت است که تهیه‌کننده برای راضی ساختن ارشاد برای صدور مجوز، فتوای دستی از چند تن از علمای قم گرفته که سوزه فیلم به خودی خود مشکل شرعی ندارد!

در دور جدید ساختگیری‌های هیات نظارت و ارزشیابی، بر روی تعویض نام فیلم‌های داستان زنانه («ساخته فریدون جیرانی») و برنه («ساخته سعید سهیلی») نیز پافشاری شده است که جیرانی بلافضله نام فیلم خود را به شام آخر تغییر داد اما سهیلی و تهیه‌کننده‌اش اصرار دارند که برنه بھترین نام برای این فیلم است.

موج مرده و سگ کشی

داستان جنجالی عدم نمایش موج مرده، در

سکوت و آرامش به پایان رسید و از قرار معلوم فیلم پس از اصلاحات از سوی موسسه روابط فتح به موسسه فرهنگ تماساً فروخته شد. به این ترتیب موج مرده در نوبت اکران قرار گرفت. اما از آن سو داستان جنجالی سگ کشی، پس از مدت‌ها که در سکون و خفا جریان داشت، به سطح مطبوعات کشیده شد. اصرار فیلم‌ساز به حفظ زمان فعلی فیلم (۱۴ دقیقه) و پافشاری تهیه‌کننده برکوتاه کردن زمان فیلم به حدود ۱۰۰ دقیقه داستان را شکل و شمایل دیگری داده است. در این میان حتی پیشنهاد تهیه دو نسخه مقاومت از فیلم که نظر هر دو طرف را تأمین کند، مورد موافقت قرار نگرفته است. تا حکمیت در این باره، اکران سگ کشی به تعویق افتاده است.

اما در سینمای ایران چه خبر است؟ حتی یک فیلم کمدی و حتی حادثه‌ای بر روی پرده سینماها نمی‌بینید. همه درام‌هایی هستند پر آب و تاب با چاشنی مسائل جنسی (که این یکی بذوری مثل بختک به روی سینمای ایران افتاده). حال که سینمای ایران در مخاطب‌شناسی غلط خود، سینمای کمدی و حادثه‌ای را از یاد برده، مسؤولین امر، باید حداقل همزمان با آغاز تابستان با اکران یکی دو فیلم خارجی پاسخگوی این نیاز طبیعی تماشاگران و بخصوص تماشاگران نوجوان باشند. البته در اوآخر تیرماه اعلام شد که به خوشی و مبارکی از اول مرداد ماه فیلم راکی و بولوینکل در سینماهای تهران اکران می‌شود و پس از آن نیز به نوبته دالان سینه، ای برادر کجاوی؟ گل‌های هریسون، ۷۸۱. لا و نان و گل سرخ اکران می‌شود. آن هم در ۴ سینما و مدارس اصلی و زیرنویس انگلیسی. غنیمت است!

تدوینگران پرسایه و فیلمسازانی که فیلم‌هایشان را برای میلیون‌ها تماشاگر ایرانی می‌سازند و اعتمادی به سلیقه‌های جشنواره ندارند. سینمای ایران می‌تواند تنها به جوازی این چنین دلخوش باشد. آن سینمای دیگر اما (همان سینمای جشنواره پسند) با استفاده از یک مستند نمایی دروغین، لوکشن‌های چشم‌نواز، تکیه به فقر و فلاکت و دست گذاشت بر مقاهمی و مضامین مورد علاقه غریبان (مثل آزادی زنان و یا مسأله تعصب مذهبی)، استفاده از تاباژگران و همین‌طور لهجه‌های مهجور و نامفهوم، بر ناتوانی حرفة‌ای خود سرویش می‌گذراند و با کمترین زحمت و خلاقیت، مثال همان جو فروشان گندم نما می‌شوند. از این منظر اما حساب سینمای اصیل کیارستمی، یچه‌های آسمان مجید مجیدی و یا زمانی برای مستنی اسبها (که حاصل سال‌ها زحمت و تلاش سازنده‌اش است) جناست.

در سینمای ایران چه خبر است؟

در سینمای بی‌منطق، اصول و قواعد مسلم بارها آزموده شده سینما، نادیده گرفته می‌شوند. در تمام دنیا رسم است که تابستان با تبویه از فیلم‌های مفرغ و پرنشاط از راه می‌رسد. در تمام دنیا تابستان فصل اکران فیلم‌های کمدی، اینمیش و حادثه‌ای است. فیلم‌هایی که بهطور اخص برای نوجوانان و جوانانی ساخته می‌شوند که خسته از فصل امتحانات و مدارس می‌خواهند تجدید قوا کنند.

مهاجرانی)، عدم قاطعیت در انجام برنامه‌های اعلام شده ناتکمی در ساخت سالن‌های سینما (که می‌تواند دلیل خارج از مسئولیت‌های داد داشته باشد) و ادامه ممیزی از نقاط ضعف عمله دوران مسئولیت سیف‌الله داد بود، هر چند نباید از موقوفیت‌های او نیز چشم پوشی کرد.

پس پروژه سالی ۱۰۰ سالان، چه شد؟

با تزدیک شدن موعد تشكیل کابینه جدید و احتمال تعویض مسوّلان فعلی سینما سیف‌الله داد این روزها مواجه با سنگین ترین حملات ممکن از سوی چهره‌های سینمایی است. مجتبی راعی، بهروز افخمی، اسماعیل براری و از همه شدیدتر احمد رضا درویش، سیف‌الله داد را به باد انتقاد گرفته‌اند. درویش به خصوص با دست گذاشتن به نظام بوروکراتیک حاکم بر وزارت ارشاد و معاونت سینمایی، سیف‌الله داد را متهم کرد که طی چهار سال گذشته برخلاف وعده‌هایی آغازین نه تنها از حجم نظام بوروکراسی گذشته نکاسته که به آن اضافه نیز کرده است! درویش در جایی دیگر گفته است: آقایان قول داد بودند سالانه ۱۰۰ سال سینما ساخته می‌شود، پس جرا در مورد عملی نشدن حرف‌های اشان توضیح نمی‌دهند؟ چرا گزارشی از تصریه ۳۰ که به هیأت دولت برده شد و طرح سالان سازی و تمهدیاتی که برای بخش خصوصی در نظر گرفته شده به سینماگران و منتقدان داده نمی‌شود؟ این در حالی است که از احمد رضا درویش به عنوان یکی از گزینه‌های قوی برای جانشینی سیف‌الله داد در دولت اینده نام می‌برند.

چند داستان کوتاه از تیرماه

- اتحادیه تهیه‌کننده‌ها خواستار بایکوت فیلم خانه روى آب ساخته بهمن فرمان آرا شد. از قرار معلوم فرمان آرا عضو اتحادیه تهیه‌کننده‌ها نیست!

- چند تهیه‌کننده ایرانی، یک دعوای حقوقی علیه NITV را پیش می‌برند. NITV با پخش بدون اجازه چند فیلم ایرانی، خشم تهیه‌کننده‌ها را برانگیخته است. یک آزادس آمریکایی که حق پخش فیلم‌های ایران در آمریکا در دست دارد، طرف اصلی شکایت از NITV است. به خاطر حضور شبکه NITV در آمریکا مستله حق کی رایت برقرار است.

این در حالی است که دیگر فیلم بلندمدت جشنواره فجر، پیش مسافری با صلاحیت و توافق کارگردان و تهیه‌کننده‌ها، از ۱۸۰ دقیقه به ۱۲۰ دقیقه تقسیل یافت و آماده، اکران (احتمالاً در اواخر پاییز) شد.

یک اختلاف، یک روایت

در حالی که اتحادیه تهیه‌کننده‌ها، حکمیت میان بهرام بیضایی و تهیه‌کننده سگ‌کشی درباره کم‌شدن مدت زمان فیلم را بر عهده دارند، داستان اختلاف ابراهیم حاتمی کیا و گروه بیرنگ - رسانمایی کیا دلایل متفقی در دست دارد که

فیلم‌های ایرانی می‌شود - را برانگیخت. فیلم‌سازانی مثل سورجه، شمقدری، سلحشور و طالبی، سال گذشته با افزایش ساخت فیلم‌های تجاری، گروه نخبه‌گرای سینمای ایران، زبان به انتقاد از داد گشودن و سیاست‌های او را باعث حضور ایتال در سینمای ایران و بی‌توجهی به سینمای روشنگرانه و هنری دانسته، حملات رخشنان

بنی‌اعتماد، مجید مجیدی، مجتبی راعی، فاطمه معتمد آریا و بالآخره ابراهیم حاتمی کیا را می‌توان در این دسته قلمداد کرد. از سوی دیگر دو دوست قدیمی او، بهروز افخمی و احمد رضا درویش نیز در موضوعگیری‌هایی جداگانه، داد را به اهمال در انجام مسئولیت‌هایی، محاافظه کاری و ادامه سیستم‌های نظارتی پیشین و عدم توجه به سیاستگزاری‌های کلان در زمینه سینما متهم کردند. به هر حال سیف‌الله داد که چهار سال پیش در جوی اکنده از امید و اعتماد مسئولیت سینمای کشور را به عهده گرفت در جوی پرتش و تشنج از مقام خود استنغا داد. سیاست‌های موازنی‌ای و روش‌های دیلماتیک و کدخدامنشانه سیف‌الله داد حداقل در کوتاه مدت به نتایج مثبتی ترسیدن، شاید در بلندمدت همه با ثمرات این سیاست‌ها مواجه شویم.

در شماره‌های آینده نگاهی خواهیم داشت به فراز و فروهای معاونت سینمایی در زمان تصدی سیف‌الله داد. به هر حال عدم توجه به فراهم آوردن زیر ساختهای صنعتی و اینزای سینما، ادامه مداخله دولت در امور سینما و تولید (حتی در نقش یک رقیب) تلاش برای حل مشکلات و اختلافات به وسیله ایرانی‌های پشتپرده (به سبک عطاءالله

داد، تاب نیاورد

خبر دیگر اینکه سیف‌الله داد معاونت سینمایی، که طی یکی دو ماه اخیر از سوی بسیاری از دوستانش مورد انتقاد و حمله قرار گرفته بود، از مقام خود استغفا داد.

سیاست‌های باز داد در ۲ سال ابتدای مسئولیتش واکنش‌های طیف خاصی از سینماگران - که معنقد بودند سیاست‌های داد منجر به حضور بی‌بند و باری در

قریب به یک ماه است که مدیر عامل ندارد!

فصل طلایی!

در آغاز فصل طلایی، اکران، فروش فیلمها به هیچوجه رضایت‌بخش نیست. آب و آتش ساخته فریدون جیرانی با میانگین فروش ۴ میلیون تومان در روز، انتظارات را برآورده نساخت. از آن سو جتری برای دو نفر با تکیه بر حضور هدیه تهرانی و خط و ربط نسبتاً محکمتر داشتایی اش، به فروش میانگین ۵/۲ میلیون تومان در روز دست یافت. این میانگین روزانه برای مارال ۲/۲ و پرای آخر بازی ۱/۲ میلیون تومان است. تا آخر تیرماه چتری برای دو نفر از مرز ۱۰۰ میلیون تومان گذشت و آب و آتش به ۱۴۰ میلیون تومان نزدیک شد. گرمای هوا، کم‌آبی، فصل امتحانات و کنکور و عدم تتوغ فیلم‌های روی پرده از علل اصلی عدم استقبال تماشاگران ذکر شده‌اند. نیمه‌پنهان فیلم جدید تهمینه میلانی،

شب‌های تهران ساخته داریوش فرهنگ و بچه‌های بد ساخته علیرضا داوودزاده برنامه جدید اکران را تشکیل می‌دهند. اما در این میان اخباری در رابطه با توقف فیلم بچه‌های بد شنیده می‌شود. در صورت تحقق این امر بچه‌های بد جای خود را با فیلم دیگری عوض خواهد کرد. به این ترتیب نیمه‌پنهان با بازی نیکی کریمی، می‌تواند حاکم بی‌رقیب مرداد ماه باشد.

عروسوک توسط گروهی دزدیده می‌شود و «ساوالان» براذرز آدۀ صاحب کارخانه که آهنگساز است، توسط عروسوک‌ها برای کمک به پیرمرد دعوت می‌شود و... کارگردان و نویسنده فیلم‌نامه؛ علی عبدالعلی زاده. مدیر فیلمبرداری؛ علی آبایان. طراح چهره پردازی، جلال الدین معیریان. موسیقی، علی راست گفتار. مشاور عروسوک گردان‌ها، مريم سعادت، مدیر تولید، غلامرضا گمرکی. بازیگران؛ اکبر عدی، محمدرضا فیض نوروزی، آتش تقی پور، عباس محبوب، رابعه اسکوئی، ستاره اسکندری و مریم سعادت. ۰ فیلم در مرحله فیلمبرداری است.

ایستگاه متروک

ایستگاه متروکه جدیدترین فیلم علی‌رضای رئیسیان، در مرحله میکس و صداگذاری قرار دارد. فیلم‌نامه فیلم که نوشتۀ کامبیز‌پرتوی است قصه سفر زن و شوهری را روایت می‌کند که در راه به دلیل خراب شدن اتومبیل شان مجرuber می‌شوند در یک محل ناشناخته اقامت کنند. در ایستگاه متروک بازیگران چون لیلا حاتمی، نظام منوجهری، محمود پاک نیت و مهران رئیسیان در این پروژه سایر همکاران رئیسیان در این پروژه عبارتند از: محمد الایبوش مدیر فیلمبرداری، پرویز آستان، صدابردار، مجید صباغ بهروز، عکاس، حسین زنباوه تهیه‌کننده از اخرين فیلم رئیسیان (سفر) ده سال می‌گذرد.

داستان زنانه نام داشت، عواملی که در این پروژه همکاری دارند عبارتند از: نویسنده فیلم‌نامه، فریدون جیرانی با همکاری نازنین مفخم (براساس طرحی از ناهید حاجی‌پور) - مدیر فیلمبرداری، محمد الایبوش - تدوین، نازنین مفخم - صدابردار، بهمن حیدری. صدایگذار، مسعود بهنام - طراح چهره‌پردازی و صحنه و لباس، علی عابدینی - مدیر روابط عمومی، فرامرز روشنایی - تهیه کننده، یدالله شهیدی، ابوالقاسم بیزی - بازیگران: کتابیون ریاحی، محمدرضا گلزار، ثریا قاسمی، آتیلا رسیانی، شاهرخ فروتنیان، شیوا ابراهیمی، هانیه توسلی.

زن دو چهره
فیلمبرداری زن دو چهره به کارگردانی رضا قهرمانی به زودی آغاز می‌شود. فیلم‌نامه این فیلم نوشتۀ قهرمانی است و قرار است عباس شباریز این فیلم را تهیه کند. مدیر فیلمبرداری، مصطفی کشفی - مدیر تولید مقصود جباری - مجری طرح محسن آفاخان. ۰ فیلم در مرحله پیش‌تولید قرار دارد.

تازرن و تاززان
سهند اذربای پیرمددی که صاحب کارخانه عروسک سازی است، برای نجات کارخانه‌اش از ورشکستگی، عروسکی با هویت بومی و ایرانی ارائه می‌دهد.

- کانون سینما برای چندمین بار پیاپی در محاق ماند. جلسه اعضای بررسی کننده این قانون، به خاطر به حد نصاب نرسیدن اعضا برگزار نشد.

- طرح معافیت مالیاتی سینما در مجلس مورد بحث قرار گرفت.

- فیلم بهشت از آن توست که در جشنواره فجر در ۸ رشته نامزد سیمرغ بلورین بود با درجه ب ارزشگذاری شد!

- در مسکو فیلم‌های خانواده مخلباف مرور شد، نام این بخش، کسب و کار خانوادگی بود!

- حضور خانم طالبیور و هیئت هماره در آمریکا، اخبار خرد و نقیضی را به دنبال آورده است. روایت می‌کنند او مدیر عامل

خانه سینما. برای فروش حق رایت فیلم گشتن خانه سینما به آمریکارفته است!

روایت دیگر حضور او را در راستای مسئله گفت‌وگوی تمدن‌ها می‌دانند وبالآخره روایت سوم، سفر او را، امری شخصی قلمداد کرده است. به هر حال خانه سینما

خانه‌ای روی آب

فیلمبرداری خانه‌ای روی آب، پنجمین فیلم بلند بهمن فرمان آرا در تهران آغاز شد. فیلم، داستان زندگی پر شک میانسالی

به نام «رضا سپیدیخت» را روایت می‌کند که در بحران شدیدی گرفتار شده. او با پدر و پسر جوانش که پس از سال‌ها به ایران بازگشته در تقابل فکری قرار دارد.

فرمان آرا علاوه بر نویسنده فیلم‌نامه و کارگردانی، تهیه کننده، یدالله شهیدی، ابولقاسم بیزی - بازیگران: کتابیون ریاحی، محمد رضا گلزار، ثریا قاسمی، آتیلا رسیانی، شاهرخ فروتنیان، شیوا ابراهیمی، هانیه توسلی.

مهرجویی - طراح صحنه و لباس، زیلا پژمان - طراح چهره‌پردازی، جلال

معیریان - عکاس، میترا محاسنی - تلویں، عباس گنجوی - صدابردار، پرویز آبنار.

بازیگران: رضا اکبایان، عزت‌الله انتظامی، جمشید مشایخی، بینا فرهی، هدیه تهرانی، حسین کسیان، ولی شیراندانی، بهناز

چفری، شبنم طلوعی، مهران رجبی، شاهرخ فروتنیان، علی بکتاش، سحر ذکریا ملیحه نظری، مريم بویانی و محسن قاضی نظام.

شام آخر

تدوین شام آخر، به کارگردانی فریدون جیرانی، توسط نازنین مفخم آغاز شد. این فیلم که در تهران، محمود‌آباد و نائین فیلمبرداری شده، داستان زندگی زنی را به تصویر می‌کشد که کوشش می‌کند در جامعه پر تناقض امروزی، سالم و مستقل زندگی کند. شام آخر پیش از این یک